

Asia: VN/7447/2025

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta annetun ympäristöministeriön asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriön asetus maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta, jossa on säädetty tekniset vähimmäisvaatimukset valtakunnallisesti yhteentoimivien kaavakohteiden ja -määräysten laatimiselle ja vakiomuotoisesta esitystavasta tuli voimaan 11.6.2024.

Asetuksen liitteissä 1, 3 ja 4 on tunnistettu koodistoihin liittyviä virheitä ja puutteita sekä esitystavoissa ilmenneitä virheitä ja puutteita, joiden korjaaminen edellyttää asetuksen muuttamista. Esitetyt muutokset ovat luonteeltaan teknisiä korjauksia. Asetuksen päivitystarpeita tullaan seuraamaan jatkuvasti. Erityisesti siirtymäaikana asetukseen on tarpeen tehdä muutoksia, jotta asetuksella pystytään mahdollisimman kustannustehokkaasti edistämään yhteentoimivan kaavatiedon tuottamiseen tähtäävien järjestelmien kehittämistä.

Lapin liiton viraston näkemys

Lapin liitto toteaa, että esitetyt muutokset ympäristöministeriön asetukseen (311/2024) ja sen liitteisiin ovat hyviä ja tarpeellisia. Lapin liitto huomauttaa muutamista asetuksen puutteista ja epä johdonmukaisuuksista, jotka tekevät tietomallimuotoisen maakuntakaavan laadinnasta haasteellista. Maakunnat ovat erilaisia ja maankäytön tarpeet ja tavoitteet vaihtelevat eri puolilla Suomea. On varsin todennäköistä, että maakuntakohtaisia kaavamääräysten räätälöintejä muodostetaan jatkossakin, vaikka tulevaisuudessa siirrytään yhä yleispiirteisempään maakuntakaavoitukseen.

Yleisesti maakuntakaavoituksesta voidaan todeta, että maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Maakuntakaavaa laaditaan usein vaihekaavoina ja eri vaiheissa nousee erilaisia tarpeita muodostaa kaavamääräyksiä ohjaamaan maankäyttöä halutulla tavalla. Maakunnat ovat myös lähtökohdiltaan erilaisia ja maankäytön tarpeet ja tavoitteet vaihtelevat eri puolilla Suomea. Tämä on tuotu esiin myös alueidenkäyttölain 25 §:ssä, jossa todetaan, että ”Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa”. Tätä taustaa vasten ennalta määrätyt koodistot ja luokittelut voivat muodostua, ja ovat jo selvästi muodostuneet haasteeksi, koska kaikkia nykyisinkään käytössä olevia merkintöjä on mahdoton niputtaa voimassa olevan tai nyt lausunnoilla olevan asetuksen mukaisiin esitystapoihin.

Tässä lausunnossa on nostettu esiin nykyisin Lapissa käytössä olevia maakuntakaavamerkintöjä, joita ei ole nähty mahdolliseksi muodostaa voimassa olevan tai nyt lausunnoilla olevan asetuksen mukaan siten, että niiden merkitys ja ohjausvaikutus muuhun suunnitteluun määräytyisi maakunnan liiton haluamalla tavalla. Mitä yleispiirteisempään kaavoitukseen mennään, on todennäköistä, että maakuntakohtaisia kaavamääräysten räätälöintejä tullaan maakuntakaavoissa jatkossakin käyttämään

Lapin erityispiirteisiin liittyviä maakuntakaavamerkintöjä kaavamääräyslaji koodilla on nyt esitetty saamelaiskulttuurin kannalta tärkeä alue ja poronhoitolain mukainen poronhoitoalue. Lapin erityispiirteisiin liittyviä kaavamääräyslajeja tulisi vielä täydentää seuraavilla merkinnöillä:

- Saamelaisten kotiseutualue (osa-alue), asetus saamelaiskäräjistä
- Koltta-alue (osa-alue), kolttalaki
- Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu alue (osa-alue), poronhoitolaki

Lisäksi ehdotettuihin uusiin kaavamääräyslaji-koodeihin liittyvät tulisi lisätä rajavyöhyke (osa-alue) ja rajanylityspaikka tai rajatoimintojen alue (pääkäyttötarkoitus)

Lapin maakuntakaavoissa on osoitettu myös poronhoitoon liittyviä muita merkintöjä, joita tulisi harkita lisättäväksi kaavamääräyslajeihin:

- Metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue (pääkäyttötarkoitus)
- Paliskunnan raja / esteaita (osa-alue)
- Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä kohde / aita (osa-alue, piste tai viiva)

Näiden lisäksi maakuntakaavoissa on käytetty ja tullaan tulevaisuudessa maakuntakaavoissa varmasti käyttämään erilaisia alueellisia erityispiirteitä korostavia sekä yhä strategisempia kaavamääräyksiä.

Lapin liitto haluaa korostaa, etteivät asetukset tai siihen liittyvät tekniset ratkaisut tule rajoittaa maakunnissa ja kunnissa tehtävää kaavoitus- ja suunnittelutyötä.

Piisilä Juha
Lapin liitto - Aluesuunnittelu